An. 1909 - N. 5

VOX VRBIS

DE LITTERIS ET BONIS ARTIBUS COMMENTARIUS

Semel in mense prodit

Pretium annuae subnotationis, *ante solvendum,* est:

In Italia: Libellarum **6**;

ubique extra Italiam: Lib. **9** (Doll. **1,80**; Sh. **7**; M. **7**; Rubl. **4**; Coron. **9**)

Cuncta mittantur ad ARISTIDEM LEONORI equitem

Commentarii VOX URBIS possessorem et administratorem

ROMAM - Piazza del Gesù, 48 - ROMAM

Subnotatio fieri potest:

IN GALLIA	IN ANGLIA	IN RUSSIA	IN CANADA
apud	apud	Varsaviae Polonorum apud	apud
Librairie Gamber	**Burns and Oates**	**Gebethner et Wolf** Rakcwskie Przedmiescie, 15.	**Librairie Granger Frères**
Paris Rue Danton.	London W. 28, Orchard Street.	**"Kronika Rodzinna"** Krakowskie Przedmiescie, 6.	Montreal 1699, Rue Notre-Dame.

Ann. XII. ROMAE, Kal. Maiis MDCCCCIX. Num. V.

VOX URBIS

DE LITTERIS ET BONIS ARTIBUS COMMENTARIUS

Rerum index:

IUS NATURALE

ET REGIMEN LEGALE PROPRIETATIS PRIVATAE (1)

Iure naturae postulatur ut res possidendae sive privatim sive in commune, non detorqueantur a suo fine immediato et intrinseco, qui est ut inserviant ad usum omnium hominum.

Propterea, regimen quodvis inducatur et ex quolibet iure, nunquam potest huic fini obesse; secus, inficitur ipsum ius naturae.

Oportet igitur, etiam sub regimine proprietatis privatae, hunc finem rerum possidendarum obtineri.

Inde consequitur: 1° in casu extremae necessitatis, quando scilicet aliquis extreme indiget bonis immediate necessariis ad suam suorumque sustentationem, seu bonis immediate necessariis naturae humanae, utitur iure suo si, eo deficiente qui dare velit, sumat ex bonis alienis unde se suosque eripiat a tali necessitate. Nec, secundum doctrinam catholicam, talis apprehensio est furtum.

Consequitur: 2° etiam sub regimine possessionis privatae, pertinet ad auctoritatem civilem, tales decernere et urgere leges positivas, seu determinationes concretas iuris naturalis, ut fini immediato et intrinseco bonorum possessorum (qui est ut omnes ex iis vivere valeant), nullum detrimentum inferatur. Hoc enim est primum et principale munus auctoritatis civilis, ut iuri naturae nihil detrahatur per leges positivas.

Munus insuper est auctoritatis civilis ut, in omnibus condictis humanis, tum privatis, tum publicis, finis praedictus bonorum privatim possessorum redigatur ad actum, pro humanarum rerum conditione, magis magisque perfectum.

Propterea si complexus legum civilium quae, rebus producendis, ad invicem transmittendis, distribuendis et usucapiendis praesunt, tam imperfectus sit, sive laxando nimis, sive nimis cohibendo libertatis habenas, ut quidam cives, vel quidam civium coetus iam non valeant de rebus percipere quantum requiritur ad decentem victum cultumque sibi suisque procurandum, oportet aliis legibus magis opportunis atque institutis perfectioribus, illud regimen civile, iuxta regulas quidem prudentiae politicae, ad meliora reducere, illasque reformationes decernere et urgere quae ad talem finem perducant.

Ordinatio autem naturae, iure divino positivo confirmata, postulat ut homines valeant labore sibi comparare ea quae necessaria sunt ut quisque non inconvenienter vivat, iuxta illud Genesis dictum: « In sudore vultus tui vesceris pane ».

Iamvero si conditiones humanae hic et nunc concretae attendantur, apparet, teste Leone XIII in encyclica *Rerum novarum,* « infimae sortis hominum partem maximam in misera calamitosaque fortuna indigne versari ».

Quod autem haec proletariorum conditio pendeat etiam a mendosa iuris positivi humani ordinatione, certum est ex rei natura. Multae enim leges civiles insunt in regenda productione, commutatione, distributione et usucaptione bonorum temporalium tum privatorum tum publicorum. Idem apparet ex verbis Leonis XIII in encyclica *Rerum novarum.* Asserit Pontifex commutationum studia quae « a rationibus politicis in oeconomicarum cognatum genus defluxe-

(1) Quod clarissimus olim Leodiensis, nunc Urbanus *sociologiae* professor, qua est humanitate, concesserit ut acroases eius nonnullae in nostris paginis vulgarentur, *Vox Urbis* publicas gratias agit et habet.

Ad eloquentiam hominis quod attinet, scito ipsum facilem semper oratorem adfuisse, vel quum ad senatum loqueretur, vel quum ad oratores a populo delectos, quorum erat de legibus ferendis decernere. Unum desiderabatur, incorruptus ille eloquentiae succus, amor religionis scilicet atque patriae; quoniam oratores ad ineptias plerumque atque ad bellum adversus christianis nominis leges inferendum abibant.

Et Maximus Tapparelli haud magnis doctrinarum praesidiis institutus, et una vi ingenii ad dicendum, si peccat identidem in rerum doctrinam ac sanctitatem, ita talem in comitiis versari coepit, ut apte semper, distincte, ingeniose, sin minus sapienter copiose splendideque loqueretur. Nec cum alio componi posse arbitrabor, sed densior nunc apparet, nunc et copiosior, nunc pro re nata adstrictior, nunc latior; nunc acumine pugnat, nunc verborum pondere, ut ipsi nihil detrahi vel adiici possit. Salibus quoque indulget et aliquando commiserationi. Praesertim laudandus est ubique, quod stilum prudenti ratione rebus et hominibus pulcherrime accommodavit.

Non erat in verborum splendore admirandus, sed compositione aptus, facultate copiosus, eaque erat cum ingenio, tum exercitationibus consequutus. Eius orationes pronunciatae placebant, nec minus quum legerentur. Omne sane punctum tulisset, si cum peritissima actione dicendi rectam sanctamque religionis sapientiam coniunxisset. Mirum sane quod ipse nullius scholae alumnus germanam illam orationis popularis rationem apud nos invexerit atque sit consequutus, quae mox ita crescere coepit et paullatim ad summum pervenit. In eo saepe incurrunt et brevia dicta atque aculeata, incitata diverbia, imaginum granditas atque altitudo sententiarum, quae audientium animos percellunt, et vim quamdam atque admirabilem huiusmodi oratori conciliant.

Multa quoque conscripsit volumina, sed ipse, unus e perpaucis, vultum ubique suum servavit, et varius quidem et multiplex, sed nunquam sui dissimilis apparet. Nihil praeterea nisi vernaculum et italicum depingit; sive de se scribat sive fabulas milesias narret. Namque fuit et fabularum milesiarum auctor, nec minime aspernendus. Quorum argumentum, mira sane audentia, e patrio peno, seu de Italorum historia semper depromsit. Nec culpantur in homine frequentes a proposito declamationes, turgidum scribendi genus, acumina declamatoria, et inepta rerum minimarum amplificatio. Laudantur e contrario acutae quaedam clarissimaeque sententiae, graphicae atque elegantes pugnarum, urbium et locorum descriptiones, dictio satis pura et recens, magna ingenii vis, postremo animus ardens et concitatus, qualis iuvenem decuit, qui, pro italica libertate vindicanda, vel potentissimos principes acute proscindere non dubitabat. Verum sit ei maximae eidemque supremae laudi, quod suus semper appareat vel in tabulis pingendis, in quibus primas inter aequales tulit, vel in fabulis milesiis exarandis, primus post Manzoni, cui proximus adstitit, vel in orationibus dicendis, vel denique in vita describenda. Namque illuc omnino spectavit, ut patriam, quam in oculis ferre videretur, omnes Itali amarent virtutibusque condecorarent, eamque ab exterorum dominatu ac calumniis adsereret.

Utinam tot orationis virtutes ac sententiarum cum pietate in Ecclesiam cooptarentur, nec veneno saepe irreligionis atque scurrilitatis minime deturparentur! Quae quidem lectoribus periculosiora evadunt, quod ex homine proficiscantur qui passim honestatis nota decoratur et hoc nomine cuique maxime probatur.

SUBALPINUS.

HORATII DOCTRINA DE ARTE POETICA
in *Epistola ad Pisones* (1)

II.

Iam principia ab Horatio explicata in epistola ad Pisones permultum ad artem valere, quis dubitabit? Fundamenta et quasi artis solum merito appellaveris. Quorum illud est primum, ut mens et cogitatio poetae sit una, totumque poema unum, ut sic dicam, individuum efficiat; diversae vero partes non dissipatae neque inconnexae, sed vere sint partes, licet diversae, unius eiusdemque « organismi ».

Quapropter parasita illa, videlicet descriptiones pulcrae sed inopportunae, digressiones politae et fortasse urbanae, si eas seorsum consideres, sed longae tamen, contortae, alteque petitae et cetera id genus prorsus removeantur. Quod ita Horatius:

Incoeptis gravibus plerumque et magna professis
Purpureus, late qui splendeat, unus et alter
Assuitur pannus; quum lucus et ara Dianae,
Et properantis aquae per amoenos ambitus agros,
Aut flumen Rhenum, aut pluvius describitur arcus:
Sed nunc non erat his locus: et fortasse cupressum
Scis simulare; quid hoc, si fractis enatat exspes
Navibus, aere dato qui pingitur? amphora coepit
Institui; currente rota, cur urceus exit?

Notissimae sunt omnibus sententiae istae Horatianae, quas multi etiam a pueris memoriae mandavimus; verum illae decies repetitae placebunt. Iam post tam pulcras similitudines et metaphoras, quibus explanatur principium de unitate poematis, deinde verbis propris traditur sic:

Denique sit quodvis simplex dumtaxat et unum.

(1) Cfr. num. sup.

runt », genuisse certamen hodiernum in quo tam deterior est conditio opificum.

Haec melior ordinatio regiminis legalis quae hodie expostulatur ab auctoritate civili, pertinet ad virtutem specialem iustitiae legalis seu socialis, cuius obiectum formale est bonum commune et subiectum, princeps consortio civili praepositus.

Propterea est accurate distinguendum inter ius naturale proprietatis privatae et regimen civile proprietatis privatae. Primum inconcussum inviolatumque servari oportet; alterum in melius esse vertendum in hodiernis adiunctis est necessarium.

A. Pottier.

DE RE LITTERARIA APUD SUBALPINOS

DE ELOQUENTIA

Maximus Tapparelli e Marchionibus Azelii.

Anno octingentesimo nono et quadragesimo supra millesimum, postquam ad Novariam a Subalpinis, adverso marte, pugnatum est adversus Austriacos, Carolus Albertus, vi rerum hominumque coactus, Victorio Emmanueli filio regnum tradidit, atque a suis secedens, in extremam Lusitaniae regionem moriturus se contulit. Quam ob rem Subalpinorum salutis et dignitatis praesidium novo regi creditum est atque commissum, qui brevi post tempore, praeter omnium opinionem, Maximum Tapparelli nobilem Azelii ad summa rerum gubernacula vocavit.

Hic Taurinensis, antiqua patriciorum domo prognatus, non modo apud Subalpinos notus erat, sed scriptis ingeniique virtute in omni Italia iamdiu inclaruerat. Iuvenum Subalpinorum nobilium morem sequutus, pene puer militiae nomen dederat. Sed picturae desiderio abreptus, vacatione obtenta, Italiam peragravit, Romaeque diu versatus est. In Urbe maximas iniit amicitias, neque ab illis abstinuit, qui illa periculosa tempestate iniquo sese ac teterrimo sacramento obstringerent ut in principes et in ipsam religionem insidias struerent. Ipsi enim, libertatem adepti per fora, per conciliabula, tenebricosis latebris erumpentes, volitabant, coniurati veterem compagem laxare, qua civilis hominum consociatio continetur. Eorum forte iureiurando ipse nunquam initiatus fuit, sed cum ipsis palam foedus coniunxerat; quo facto, exardescente bello in Austriacos, militare munus fungens, prohibente Pontifice maximo, copiarum eius ductor ad Vicentiam strenue pugnavit, atque dein semper egregiam operam Italiae libertati navavit. Vir ceteroquin integer natura adparebat, et nulla in re nimius esse videbatur quam bonus rectusque. Quin imo primus Italorum eques, honoris gratia, seu potius adulationis, prae ceteris passim fastidiose salutabatur.

Multa sane atque egregia facinora egisset, si meliora tempora nactus esset, et familiae praeceptis institutisque mordicus ex ingenio haesisset.

Ipsi, florente adhuc aetate, ad civium commoditatem contendenti, nihil aptius et laudabilius videbatur, quam libertatem atque humanitatem fovere, eosque ad supremum felicitatis fastigium provehere. Eo autem tempore, tranquillatis iterum italicis rebus, post Hetruriae Urbisque tumultum, multi ex diversis locis, quasi e composito ad Augustam Taurinorum confluebant, quae exsulantibus perfugium securius omnibus videbatur. Quorum opera bonae Subalpinorum artes, nullo prorsus coercente, a vetere gloria desciverant. Res publica, quae iterum florescere coeperat, virorum aliquot improbitate atque audacia ita corrumpebatur, ut pene ad interitum redigi videretur. Tunc ipse pacem in civitatem reducere totis nervis studet cum gloria, post immanem Novariensem cladem, maculam delendo, quae in gentis Subalpinae nomine insedebat. Eheu! Quae nuper civibus passim bona promittebantur, veluti divina virgula expuncta evanuerant, et si antea prospera cuique portendebantur ut illud Vergilii mutuares: *Aspice venturo laetentur ut omnia seclo!* miseria undique aderat, ultima cives premebant.

Ad haec multi undique scriptores inepti adsurgebant, qui, munere libertatis pro arte Guttemberga perverse usi, veluti agmine facto, in Taurinensem Ecclesiam improbe inquirere coeperunt, eius sancta iura in reprobum sensum vertere, insimulare divinos religionis mores castosque, omni fere die turpiter atque impune laedere, duris insuper verbis pravisque insultare.

Quo nomine haud munus *immortale* adhuc adpellabo artis Guttembergae libertatem, quum eius praesidio ac tutamine tot vulnera religioni honestisque viris inferantur.

Vah! apage a nobis beneficium huiusmodi, quod tot malis civitatem perturbat religionisque vultum horribile lacerat.

Osores nominis christiani vel ipsum Taurinensium Pontificem, Aloysium Fransoni, in carcerem primum detrusum mox in exilium publice compulerunt.

Haec omnia fiebant, ipso consule, inscientia saepe praecipientium et oblivione moris antiqui. Dolendum sane quod vir sanctissimis moribus instructus verbis suis et opere illuc niteretur ad atavorum religionem miserrime atque inconsulto apud nos evertendam. Ipse enim totus in rebus civilibus componendis distentus, parum aut nihil cetera curabat quae ad Ecclesiae iura attinebant. Quae malorum colluvies ei est referenda!

DE REGICIDIO ULYSSIPONENSI

Carmen ALFONSI M. CASOLI S. I.

in certamine poetico Hoeufftiano magna laude ornatum anno MDCCCCIX (1)

Haec vestra, reges, fata, miserrimi,
Iamnunc trahuntur: densa per hostium
Non postmodum tela involantes,
Vulnere magnanimo oppetetis,

Aut usitatis in penetralibus,
Aetate grandes, non sine civium
Multa ingemiscentum querela,
Funeream advenietis horam;

Sed sica vobis perfida inermibus,
Sed ignearum vis fera glandium
Improvidis pectus repente
Transadiget iugulumve franget.

Haec anteactum crimina saeculum,
Haec dira praesens non semel horruit,
Cum regium cives cadaver,
Coetibus in mediis ovantum,

Praeceps, ut ictum fulmine, humi ruens
Expalluerunt, oraque livido
Extrita plumbo imove ferrum
Ad capulum lateri implicatum.

O te quid urbem, Carole, principem
Nuper superbis visere curribus,
Cum coniuge et natis, tuorum
Ante oculos, periture, suasit?

Vix arduae namque institerant forum
Altum quadrigae, cum subito horrida
Hinc inde flagrantum reluxit
Missilium crepuitque grando.

Tuque, immerenti cum patre, floridis
Nil tutus annis, victima concidis,
O matris et regni et nepotum
Spes, iuvenis, studiumque inane!

Regina apertis pallida brachiis
Surrexisse praepes fertur ab essedo
Interque delapsi mariti
Filii et exanimis cadaver

Natum suâmet morte superstitem
Praestare salvum certa, viriliter,
Utcumque densabantur ictus,
Foemineum opposuisse pectus.

I nunc, novarum laudibus artium
Licet tumescas usque recentibus
Tuisque nil, aetas superba,
Ausibus invideas negatum.

Narra excavatas longa volantium
Raptim per alpes agmina curruum
Et incitas igni carinas
Oppositum sociasse mundum.

Narra per auras, subter et aequora
Transducta filo litus ad extimum
Aut capta, dum fluctu vehuntur
Aetherio, per inane verba.

Mox navigatum grandibus aëra
Narrabis alis hospes et insolens
Terraeque praepones marique
Sidereos, nova regna, tractus.

At non malignae deterit indolis
Natura quidquam, si neque moribus
Lex imperet rectis honesta
Nec pietas regat una legem.

Nil, segregato Numine, volvitur
Non luctuosum. Ludimur inscii,
Quandoque non excultum avorum
Barbarie insimulamus aevum.

Nos, dum scelesti seditionibus
Cives ruinas civibus adstruunt
Strictoque inardescit simultas
Finitimis dirimenda ferro;

Dum coeca nullum plebs refugit nefas
Iniquiori sorte ferocior,
Unisque compages stat armis
Imperii sociumque foedus;

(1) Quod auctor clarissimus carmen hoc suum ad *Vocem Urbis* miserit, ut in eius paginis ederetur, plurimas gratias referimus.

Alterum est principium de operis integritate, quo nempe iubet Horatius ut omnes operis partes politae sint atque perfectae; secus deficiet summa totius operis neque sibi constare videbitur:

Aemilium circa ludum faber imus et ungues
Exprimet, et molles imitabitur aere capillos.
Infelix operis summa, quia ponere totum
Nesciet.

Aliud praeterea requiritur. Corrumpatur enim tota res nisi apte, nisi descripte dixeris. Sed quonam modo virtutem hanc praeclarissimam consequemur? Optimam sane viam indicat Horatius:

Cui lecta potenter erit res,
Nec facundia deseret hunc, nec lucidus ordo.

Unde secundum Horatii doctrinam tria praesertim in poemate splendere debent: unitas, integritas, ordo. Quod si his tribus veluti proprietatibus substat illud, quod initio diximus, materia dives, vitae humanique sensus plena, informata ab imitatione et forma pulcherrima, quam praeclarum opus poeticum sit futurum his praeceptis elaboratum, profecto nemo prudens non videt atque miratur.

●

Quae breviter haec indicavimus, praecipua capita censentur Horatianae aestheticae in epistola ad Pisones, quibus tamquam nervis cetera sustentantur et cohaerent. Non, quemadmodum in opere philosophico, aliud ex alio nectitur ut sit omne compositum, compactum, coagmentatum; neque enim ambit philosophari Horatius. Sed eius mens tranquilla minimeque turbulenta, magno usu et diuturno labore egregie instituta praecipit doctrinam sanam, incorruptam, omni prudentia illustrem, quam quidem sequentes minus fortasse rerum magnificentia verborumque splendore admirationem nostri excitabimus; at certe numquam versabimur in lubrico, nec irrisi ab aliis per aëra volare cupientes cum dedecore concidemus.

Dertusae in Hispania.

FRANCISCUS SEGARRA S. I.

Ex Batavia

De certamine poetico Hoeufftiano in annum MCMX indicto

Accepimus, et libenter edimus:

A. d. VIII Idus Martias in consessu Ordinis litterarii indices de XXXV carminibus sibi missis hunc in modum rettulerunt.

Carminis inscripti *Roma* ratio haberi non potuit, quia auctor epistolam adiunxit suo nomine signatam.

E reliquis carminibus quatuor propter formae et rerum nimiam debilitatem seposita sunt: *Alma pax, Carmen contra bellum, De humilitate, Mulierum processus.*

Aliquanto meliora sunt duodecim carmina: *Martyris infans, Sorores, Pio XI, Vera causa, Ninive, Delphin, Leda, Viscera montium, Anopheles claviger, In Leonem Delagrangium, Anarchicus, Hannibal.*

His denuo satis praestant decem carmina haec: *De provectione mulierum, Post gaudia luctus, Nubes, Amor et supplicium, Ad Mariam, In Hoeufftium, Pervigilium recitatoris, Somnium Caligulae, Flavius, Pompeiarum reliquiae.*

Restant octo carmina ceteris variis de causis anteponenda, quae secundum dignitatem ab imo incipientes sic ordinavimus: *Multum demissus homo, Diluvium, Puellae Aurelianensi, Aeronavis, Amico monita, Rufus, De regicidio Ulyssiponensi, Ecloga XI: Ovis peculiaris.* In his autem quum ne postremum quidem, *Ecloga XI*, quamvis praestans, ita omni numero absolutum sit, ut auro dignum videatur, hoc anno praemium non dabitur, sed haec carmina inverso ordine, qua enumerata sunt, in lucem prodibunt simulac schedulas aperiendi veniam ab auctoribus impetraverimus, quam dedit iam auctor *Diluvii* Franc. Xav. Reuss.

Ad novum certamen cives et peregrini invitantur his legibus, ut carmina latina non ex alio sermone versa nec prius edita argumentive privati nec quinquaginta versibus breviora nitide et ignota iudicibus manu scripta, sumptu suo ante Kal. Ianuarias proximi anni mittant ad Hermannum Thomam Karsten, ordinis litterarii Academiae Ab-actis, munita sententia, item inscribenda schedulae obsignatae, quae nomen et domicilium poetae indicabit. Ceterum iudicibus gratum erit, si poetae in transcribendo portabile prelum Britannicum *(typewriter)* adhibere velint.

Praemium victoris erit nummus aureus quadringentorum florenorum. Carmen praemio ornatum sumptibus ex legato faciendis typis describetur eique subiungentur alia laude ornata, quando schedulae aperiendae venia dabitur.

Exitus certaminis in consessu Ordinis mense Martio pronuntiabitur (1), quo facto schedulae carminibus non probatis additae Vulcano tradentur.

Amstelodami, Id. Mart. MCMIX.

P. D. CHANTEPIE DE LA SAUSSAYE
Ordinis Praeside.

(1) Vulgabitur statim in diariis Italicis his: *Gazzetta ufficiale del Regno, Bollettino ufficiale, Tribuna, Vox Urbis, La Nazione.*

C. — Institutum illud, quod a Christo conditum asserunt, temporum « altitudini » non respondet, atque cedat necesse est...

P. — Quid istuc? Miror, te haec mente volvere, et in tantum errorum barathrum labi. Hercle! te quidem religionis operibus nimium sollicitum antehac non habui, sed tamen frugi ac temperanti animo. Si Aristophanes adesset tibi quidem eleborum potandum diceret. Visne colloquium prosequi mecum, pacifice quidem et graviter? Socratica utar via, et christianae lenitati prorsus obsequutus. Accedas, et loquere...

C. — Te virum probum, pariterque peritum haud negem; attamen, cedo, ratiocinationes, atque argumenta, quae afferunt auctores illi, ingenio praediti splendido, ac nitidissimo eloquio pollentes, quanam ratione refelli possint?

P. — Patere, mi bone Crispe, a te nonnulla singillatim exquiri; ast tu suavi candidoque excipias animo. Quid est ista animorum « evolutio » aut potius dicam perfectio, quam tantis laudibus effers?

C. — Peto, a te, Sylvi, ut Publio nostro respondeas; tu sane aptior es.

S. — Non ambiguum loquar, nec subtile, sed quod omnibus patefit; mentium « evolutionem » in hoc esse, ut ignorantia, quae iamdiu effundebatur, dispersa, hodie per litteras et artes, quibus homines, et pueruli ipsi, sponte vel coacte, imbuuntur, in tantam animorum disciplinam devenerimus, ut quisque consulere sibi valeat, rerumque naturam perscrutari, vitaeque commodis, quae in promptu sunt, perfrui, quum tamen ea, quae corporum naturam transcendunt, meditari aut suspicari non nitatur.

P. — Aures arrige paulisper, Crispe, et tu etiam Sylvi, mihi dicenti; mens enim ut reficiatur silentium requirit et pacem. Homo, qui subiectum est civilis cultus, et « evolutionis » cui tantum inhias, duplici natura constat. Philosophi christiani, et ante illos inter vetustos sapientiores, hoc aperte satis docuerunt. Ergo ut perfici omnino possit, in altera natura et altera evolvi debet. Anne hominem istum bruto animanti aequari patieris?

S. — Nec desunt, qui hoc probare nitantur, imo in publicis athenaeis...

P. — Faveas linguae, Sylvi, et mitte loqui, ut sermonem prosequar meum. Christiana religio, quam institutum a Christo evulgatum asseritis, vix ac mundo fulsit, mentem humanam in primis attingere statuit, et quidem circa eam, quae homines post obitum manet, vitam; et quum ea, quae supernaturalia dicuntur, naturae ordinem extollant quidem, non autem respuant, illuminatio huiusmodi, seu redemptio, in hominum societate effectus suos gignere pedetentim elegit, iuxta sapientum effatum, *per minima media nos assequi debere maximos fines.* Unde sapientia haec, quamvis in cuiusque intellectu instruendo, circa vitae caelestis consecutionem, quae christiani hominis supremum efficit bonum, nunquam defuerit, nihilominus circa communitatis disciplinam, et cultum, prius aurora, dein mane, et tandem meridies fuit, et fulgentissimus, cuius fulgorem aequales nunc magnopere iactant, eoque adeo gloriantur.

Albintimilii.

CALLISTUS AMALBERTI.

(*Ad proximum numerum*).

PINACOTHECA VATICANA

LAUDATORUM OPERUM ACCESSIONE AUCTA ATQUE IN NOVA SEDE COLLOCATA

Pinacotheca Vaticana saecularem vix repetit originem: Pius VI enim P. M. eam prope musea a se condita, collectis hinc inde celebratorum artificum operibus, primus in Vaticanis aedibus ordinavit. Quamquam heu! brevi quidem tempore; Galli namque Romam invadentes ipsam diripuere, eiusque tabulas centum Lutetiam Parisiorum detulerunt. Quum autem, Vindobonensi foedere inito, eas restituere coacti sunt, licet optimas et famosissimas reddiderint, tredecim tamen dissiparunt. Quas Urbs recepit, in Borgianis aulis depositas, translatae sunt an. MDCCCXXII in Gregorianas, deinde in aulaeorum tablinum, denique in Pianum, ubi ad mensem usque Septembris superioris anni steterunt, dum scilicet laudatorum operum tum in Vaticano tum in Laterano existentium augeri atque in propriam eamdemque firmam et optimam sedem Pius X transferri iussit, quam ipse per cavaedium magnum Vaticanum cui a «pulcro visu» nomen ad hoc aptandam curavit, die XXVIII superioris mensis Martii sollemni ritu dicavit, nosque summatim describemus.

✠

Si quis a vestibulo dexterum aedificii latus ingreditur, aula prima ei occurrit non antea expositis operibus omnino constans, pictorum scilicet Byzantinorum et Italorum, qui primigenii nuncupantur: Margaritonii, Iotti eiusque alumnorum, Vitalis Bononiensis, Laurentii Monaci, Ioannis Florentini, vulgo *del Biondo,* Taddhaei Bartoli filii, Bartoli filii Fredii, Bernardi Daddi; qui omnes quamquam in Tuscia et in Umbria modesta ac rudi arte, alius alii incognitus tabulis suis operam dabant, unico tamen fidei vinculo adstricti,

Nos saecla, nosmet barbara vivimus!
Chlamys quod ulcus contegit aurea,
Num mitius contacta sensim
Inficit inficietque membra?

Quamcumque virtus non solidaverit
Molem, caduco tollimus omine
Et pondere urgemus superne
Quae ima, basi dubiâ, fatiscit;

Ceu conglobatae vis nivis, alpibus
Decisa summis: illa volubili
It acta lapsu orbemque in immensum,
Applicitis glomerata massis,

Immane silvis detonat obrutis
Oppletque valles. Undique concavae
Rupes remugivere et ingens
Tecta procul tremor alta stravit.

COLLOQUIA LATINA

Crispus pharmacopola garrulus et sciolus, Publius iurisperitus, vir doctus et prudens, saepe saepius de aequalium vicissitudinibus et cultu inter se confabulantur; adstat, et non semel, Sylvius publici athenaei alumnus.

PUBLIUS. — (*Officinam pharmacopolae ingrediens*): Te salvere iubeo, mi bone Crispe, teque etiam Sylvi. Quid novi refers luce hac quod me aliquantisper recreare valeat? Diebus enim brumalibus pertaesus, et hodierno hoc in primis, qui nimbosus et niger solem expulisse propemodum videtur, tuam ad officinam confugio, ceu ad portum, dum pontus undequaque tumescit, nauclerus. Hic nempe aer tepescit, et gratior fit; imo sanitatis adminicula, quae passim in promptu sunt, alliciunt oppido, et recreant.

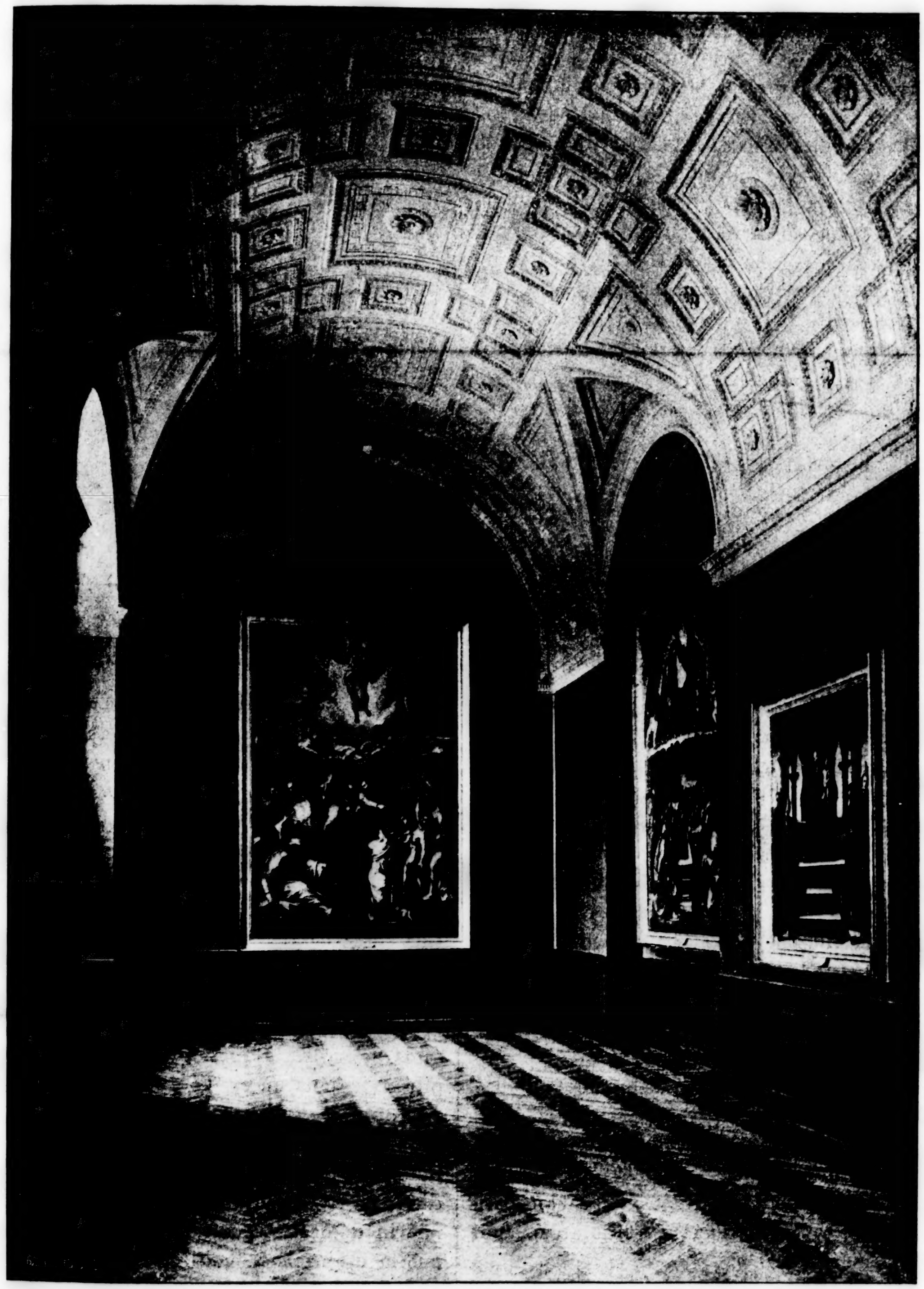
CRISPUS. — Opportune quidem venis, mi bone vir; curis quippe et clientum sollicitudinibus hodie vacuus, in legendis diariis ac ephemeridibus, quae aetatis huius incrementa et ingeniorum « evolutionem » enarrant, totus fui. Taedet enim me iamdiu oppidulo in isto vitam ducere, ubi incolae, rusticanis operibus functi civilem quemque fastidientes cultum, superstitionibus unice se addicunt; sub vespere enim plerique, foeminae praesertim, ad templum se conferunt, ibique Deum, ut ipsi dicunt, divosque precibus exorant. Unde nihili habere huius temporis portenta et miracula dixerim; doctrinae supellectiles, quae ultro parantur, abiicere, et mediae aetatis vestigia, quae adhuc superesse videmus, unanimes propemodum sectari. Civibus invideo, qui magnas incolentes urbes, unde possint animorum suorum cultui consulere, habent, statumque extollere suum.

SYLVIUS. — Quid enim potius est illis civibus, quam publicis concionibus, quae in foro etiam celebrantur, interesse? Agitur quippe de iuribus sibi ab unoquoque vindicandis, de primorum dominatu prorsus abolendo; et quod magis est, de tenebris, quas vetusta aetas religionibus olim redundans, usquequaque diffudit, omnino detergendis.

P. — O lepidos meos Crispum et Sylvium, insanitisne aut lusibus me afficere pergitis? Undenam tot, quae hucusque effutivistis, haebetis? Antehac tu, Crispe, de physicis disciplinis, quibus quondam in Taurinensi archigymnasio imbutus es, loqui, et me libenti accipere animo, quae de chymicis virtutibus, recentius experimentorum ope in corporibus passim repertis, disserere solitus eras... nunc autem miror huiusmodi provinciam praetergressum repente theoremata, quae philosophicas, imo et theologicas quaestiones attingunt, arripere. Illud antiquorum dictum cave: « Ne sutor ultra crepidam ». Accipisne quod tibi prodere volo? *Sutor* es tu, pharmacopola, Crispe; quidquid ad pharmaceuticen spectat, *crepida;* ea quae modo expromere intendis *ultra.*

C. — O mi doctor, amabo te, ne arguas me nimium, nec duriorem te mihi exhibeas. Mens enim, et animus mihi quidem inest, quo ea quae evulgantur, apprehendere valeam. Libellus iste, et diurnae ephemerides, quas adhuc hic prostrare vides, me satis persuaserunt post tot saeculorum cursum advenisse tempora tandem, quibus homo seipsum cognoscere valeat, et ea, quae sibi propria sunt, vindicare; animorum « evolutionem » in dies perfici, ut rerum ambagibus variisque symbolis, quibus rerum natura usquemodo claudebatur, propemodum abruptis...

S. — Imo, et quadam sublustri umbra, qua nos usque nunc offundebamur, iam iam dissipata, nos perfectionem in tantam pervenire potuimus ut ea, quae a maioribus nostris hausimus, tuto animo abiicere valeamus. Et sane nonne Gabriel D'Annunzio, quem inter aequales vatem praestantissimum nemo diffitebitur, satis aperte cecinit, propediem futurum, ut simulacrorum Virginis fragmentis ad Capitolii radices iniectis, et crucibus ipsis, quas nunc in altum extolli videmus, urbis per vias dispersis, Veneris imago nitidissima appareat, et Iovis signum monstretur, quo cives ad animi magnitudinem, vitaeque laetitiam excitentur?...

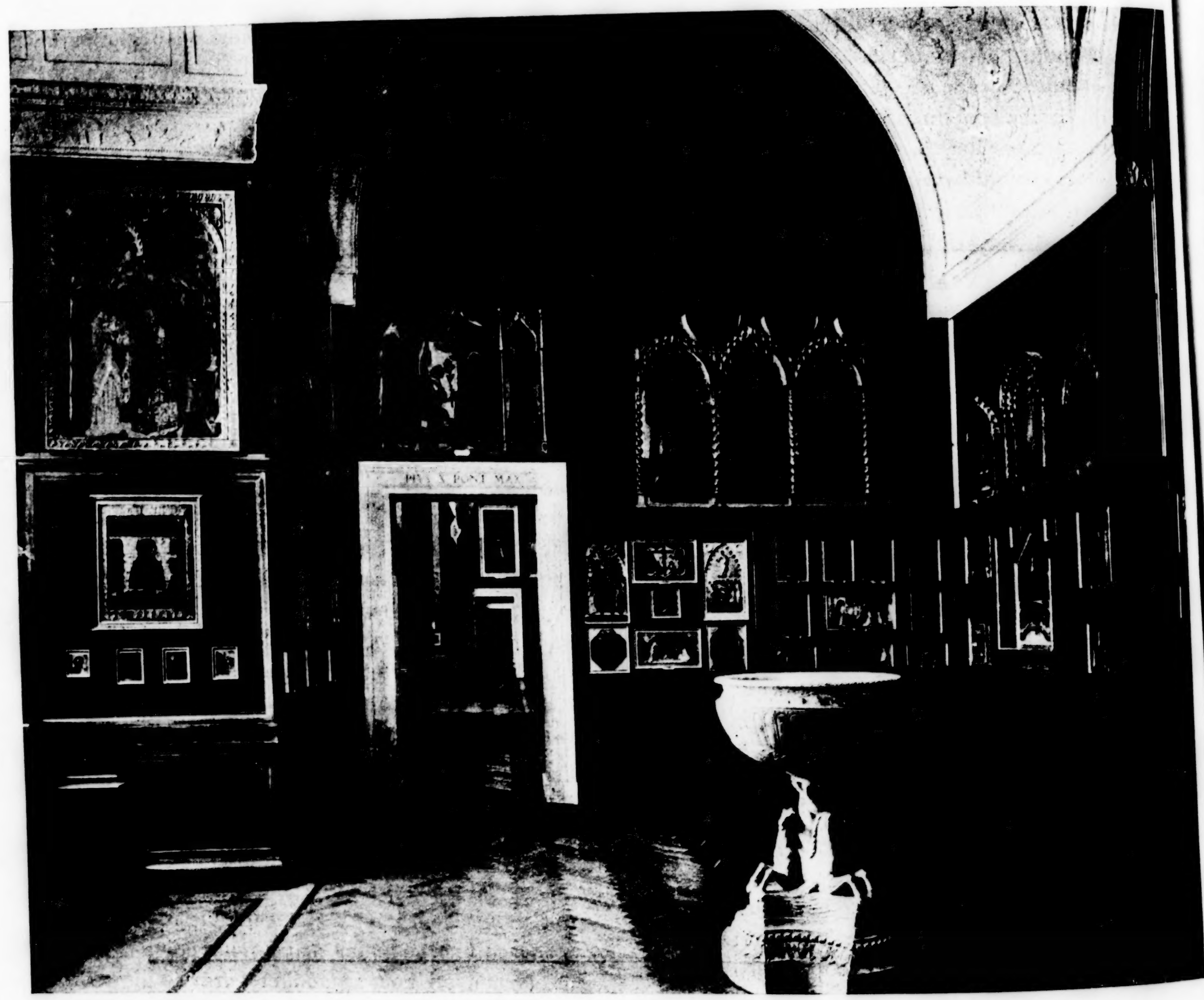

Novae pinacothecae Vaticanae aula Raphaeli Sanctio dicata.

unico religionis sensu erant incensi, ut Christi, Mariae aliorumque caelitum effigies non aliter multiplicarent, ac pietas credentis uno semper ardore easdem preces easdemque invocationes ingeminat.

Ipsae hae cogitationes, ipsi animi motus visitantem occupant quum ad aulam secundam, picturas seculi XV continentem, accedit tabulasque Sani, Petri

Aula tertia Umbro-Picenae scholae dicata est, insignisque Gentilis Fabrianensis et Nicolai Alumni operibus praesertim evadit. Neque heic praetermittendae et Pinturicchii tabula illa, pro ecclesia S. Francisci Perusina depicta, Virginem referens corona redimitam, et Christi resurrectio a Petro Perusino efficta.

Novae pinacothecae Vaticanae primigeniorum aula.

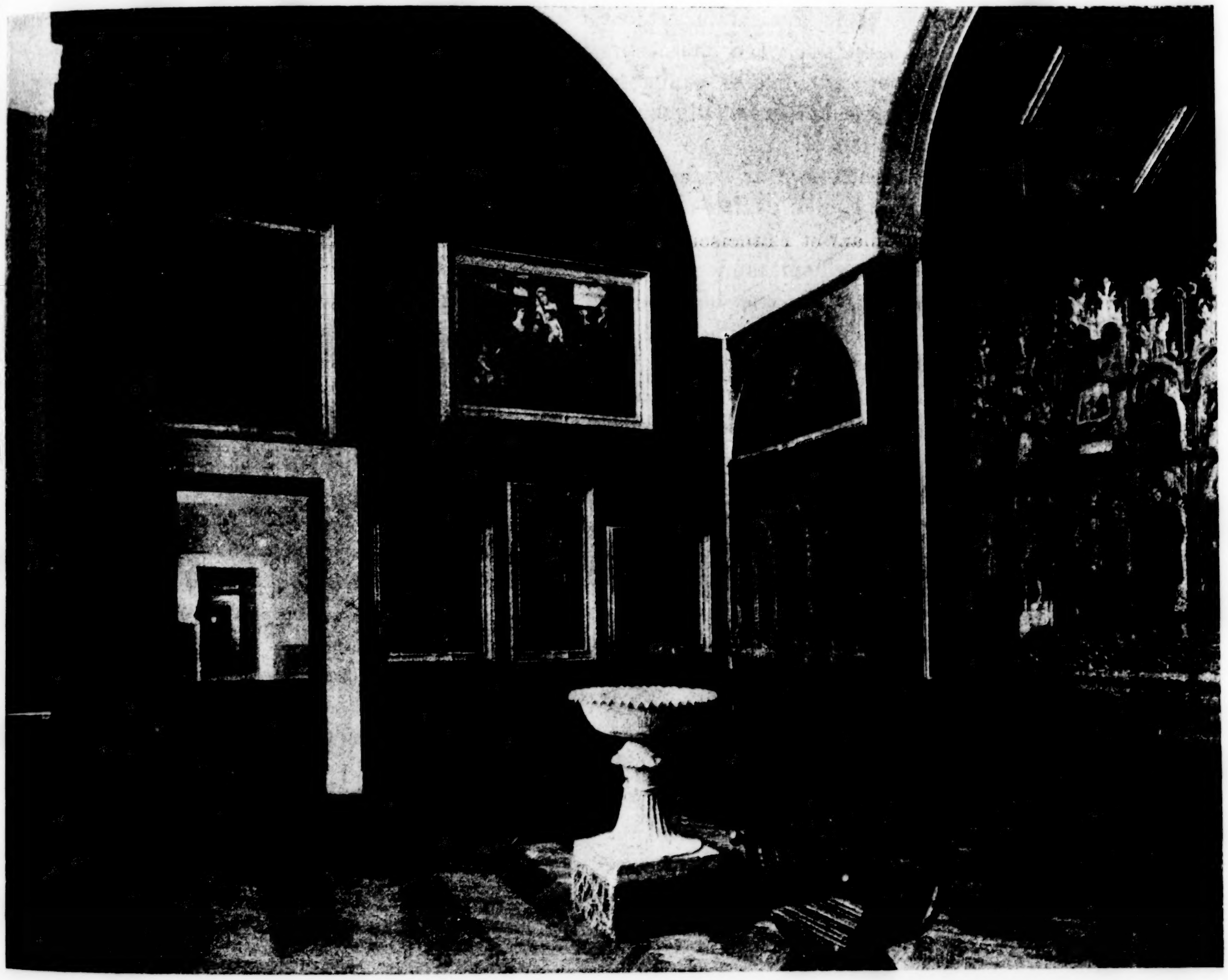
filii, et Ioannis, filii Pauli, conspicit. Si vero ad adversum parietem convertitur, miratur sane quo Italica pictura iam processerit. En Gozzolii, en Angelici Faesulani, en Philippi Lippi, et Marci Palmezzani tabulae; at ecce omnibus magnitudine ipsa praestans Melottii Forolivensis pictura moralis, Xystum IV Pontificem effigens cum humanioris cultus magistro illo Platina, qui ante ipsum genibus flexus conditae nuper bibliothecae Vaticanae utilitatem commemorat. Est in aula hac inter alias notissima Leonardi tabula S. Hieronymum effingens, quam e Francogallorum ruina Fesch Purpuratus Pater vix eripuit.

⚜

Sed iam ad pinacothecae sacrarium devenimus, ubi Raphaelis Urbinatis miracula ita disposita sunt, ut facile oculis viam complecti liceat, quam maximus ille pictoriae artis magister lapidibus immortalibus signavit; a Virgine coronam assumente quam Deiparae Dominus praeparaverat, quod opus ab artifice iuvene admodum effictum quamquam Umbrae scholae flamen redolet, genii tamen assurgentis peculiares aperit notas, ad Virginis effigiem Fulginatensis titulo vulgo cognitam et an. MDXII depictam, ad Iesu de-

vino spiritu afflata minime dubitavit quin colum in ensem, et calamos pastorales in clangorem tubarum mutaret. Non illam parentum pietas, non longi itineris pericula in Deo operantem detinuerunt. Quare simplici sed sublimi eloquio stat in conspectu potentium, se adduci iubet ad regem, disiectisque interpositis moris, reiectionibus ac dubiis, mandatum quod

Ipsa vehens equo, virgineum corpus virilibus armis onusta, gladio praecincta et manu quassans album vexillum aureis liliis contextum, in Anglos iteratis victoriis superbos interrita ruit: et nobili praelio non sine praesenti Dei ope, metu perculsis profligatisque hostilibus copiis, die VII mensis Maii anno MCCCCXXIX obsessa Aurelianensium moenia victrix

Novae pinacothecae Vaticanae Venetae scholae aula.

sibi divinitus traditum putabat regi Carolo aperit et freta caelestibus signis, se Aurelias ab obsidione liberaturam pollicetur. Tunc Deus qui « dat lasso virtutem et his qui non sunt fortitudinem et robur multiplicat (*Is.* XL, 19) ea sapientia, doctrina, rei militaris peritia atque etiam occultarum divinarumque rerum scientia pauperem villicam, quae ne litteras quidem callebat, donavit, ut iam ambigeret nemo quin populi salus in ea esset. Fit undique admixtae plebis concursus, assueti bellis milites, dynastae, duces, nova spe elati gratulantes, ovantes, sequuntur puellam.

recuperat. At prius quam in Anglica propugnacula impetum facerent, Iohanna milites hortabatur sperarent in Deo, diligerent patriam, Ecclesiae sanctae mandata servarent. Innocens sicuti iam in custodia gregis, at fortis uti herois, terribilis in hostes erat, sed vix lacrymis temperare poterat quum morientes videret: princeps in proelium ibat, at neminem gladio feriebat, pura sanguinis atque immaculata licet inter caedes et licentiam castrorum.

Tunc vere apparuit quid possit fides! Continuo populus sumit novos ex insperato animos, et patriae charitas ac restituta in Deum pietas, validiores addit

nique transfigurationem, ultimam illam eamque maximam Sanctii creationem. Tabulae scaena, uti inter omnes constat, in duas partes dividitur: superius Mundi Redemptor, inferius furiatus adolescens, quem frustra Christi discipuli placare valent: illic caelum, divinum numen, beatitudo; heic terra et humanitas cum omnibus miseriis suis ac suorum nisuum impotentia. Partium vero divisio tantummodo adumbratur: lux enim unica ab alto demittitur; «Redemptor meus vivit» superna vox inde insonare videtur: Ipse de monte descendet, cum mortalibus immortalis, eiusque verbum omnipotens erroris culpaeque tenebras dissipabit; spem, solamen omnibus afferet atque humano generi omni pignus felicitatis.

Raphaelis Sanctii triumphum quodammodo insigniorem faciunt hinc patris eius Ioannis et Petri Perusini magistri, inde Iulii Romani et Francisci Pennii tabulae per aulam dispositae: quae quidem postremae iam renatae artis parabolam descendentem plane indicant.

⚜

Sed ad vestibulum - in quo herma munificentissimi Pii X P. M. a F. Seeboeck insculpta posita est - redire iuvat, ut reliquas aulas invisamus.

Quarum prima tabulas Venetae scholae continet, inter quas Andreae Mantegna Patavini mira illa «Pietas» est, ubi immensus Virginis dolor cum maxima modestia coniunctus quum effingatur, aversatur quidem Caroli Crivelli tabulae, heic etiam ostensae de eodem argumento, in qua Matris dolor convulsis contractionibus repraesentatur.

Sequitur aula «Sexcentistarum» nomine distincta. Oculis subduntur Michaelis Angeli *de Caravaggio,* Andreae Sacchi, Guidonis Renii, Dominici Zampieri opera iam nota; quibus additae sunt tabulae tres peculiari mentione dignae ac recens in aedibus Vaticanis repertae: et «S. Familia in deserto quiescens» tum Caroli Marattae tum Francisci Barocci, et «Petrus Christum denegans», opus Michaeli Angelo ipsi *de Caravaggio* attributum, in quo singulari oppositu cuiusdam senis pavens vilitas et adolescentis ancillae vafra petulantia acriter comparantur.

Aula exteris pictoribus reservata finis novae pinacothecae imponitur, de qua non facile profecto dixeris, utrum maior fuerit constitutoris mens an peritior eorum ars, qui Pontificiam voluntatem sunt exequuti.

FORFEX.

Conscia mens recti famae mendacia risit;
Sed nos in vitio credula turba sumus.

Ov., *Fast.*, IV.

IOANNA DE ARC

INTER CAELITES RELATA

De Aurelianensi puella Ioanna de Arc fuse in commentario nostro loquuti sumus, quum virtutes «gradu heroico» eam exercuisse Ecclesia declaravit (1). Non itaque ipsam Beatorum in numerum, die XVIII superioris mensis Aprilis, relatam melius celebrare possumus, quam Beatificationis Pontificias litteras in forma *Brevis* repetentes, quae sunt prouti sequitur:

PIUS PP. X

AD PERPETUAM REI MEMORIAM.

Virginis in omne aevum nobilis, Aurelianensis puellae nomen, iam immortalitati traditum et modo Beatorum caelitum albo inscribendum, testis est divinae potentiae quae «infirma mundi elegit ut confundat fortia» (I *Cor.* I, 22). Quum enim anno reparatae salutis MCCCCXXVIII civiles tumultus intestinaeque discordiae non minus quam diuturnum et grave cum Anglis bellum iam extrenum exitium ac perniciem Galliae portenderent, nec ullum perfugium victis, neque spes assideret salutis, Deus qui singulari iugiter amore hanc nobilissimam nationum est prosequutus, mulierem excitavit «ut liberaret populum suum et acquireret sibi nomen aeternum» (I *Mach.* VI, 44). Magnanimae ac pientissimae Ioannae de Arc Aurelianensis puellae nuncupatae tota vita prodigium visa est. Nata in oppido Domremensi, intra fines dioecesis Tullensis prope lucum opacum Druidicae quondam superstitionis asylum, paternas oves pascebat Iohanna; sed hîc, rudis et paupercula villica, quae nondum impleverat tertium aetatis suae lustrum, in lato subiectae vallis prospectu, animum extollebat ad Illum qui montes et sylvas, agros et dumeta tali distinxit ornatu, ut quamlibet praedivitem pompam et regiae quoque purpurae fastum longe superarent.

Insciae mundi puellae sola cura erat rusticam Virginis aram lectis onerare floribus tantique belli strepitus vix eius aures contigerat. Sed quum Aureliarum oppugnatio iam traheret praecipiti casu et ipsam urbem et Caroli VII regis fortunam, iam enim nobiliores Galliae provinciae in Anglorum inruentium ditionem cesserant, extremis hisce in angustiis, Ioannae in domestico pomario consuetis officiis intentae, audita est caelestis militiae principis Michaëlis vox, qualis olim insonuit Iudae Machabeo: «Accipe sanctum gladium munus a Deo, in quo deiicies adversarios populi mei Israël» (II *Mach.* XV, 16). Filia pacis ad bellica ciebatur: obstupuit prius ac timuit virgo, sed post repetitas de caelo voces, quasi di-

(1) Cfr. an. VII, n. 1.

a Beatificatione sollemniter celebrando, quod quidem fieri praecipimus diebus per Ordinarium designandis intra annum postquam eadem solemnia in Patriarchali Vaticana Basilica celebrata fuerint.

Non obstantibus constitutionibus et ordinationibus apostolicis ac decretis de non cultu editis, ceterisque contrariis quibuscumque. Volumus autem ut praesentium Litterarum exemplis etiam impressis, dummodo manu Secretarii Sacrorum Rituum Congregationis subscripta sint, et Sigillo Praefecti munita, eadem prorsus fides in disceptationibus etiam iudicialibus habeatur quae nostrae voluntatis significationi his Litteris ostensis haberetur.

Datum, die XI mens. Aprilis MDCCCCIX.

Venerabilis Dei famula Ioanna de Arc Virgo Aurelianensis puella nuncupata denunciatur Beata.

Ex speciali mandato Sanctissimi.

DIARIUM VATICANUM

(Die XXI mens. Martii - d. XX mens. Aprilis MDCCCCIX)

Coram SSmo admissiones.

Praeter Purpuratos Patres, Urbanos Antistites aliosque viros qui sui quisque muneris gratia Pontificem de more adiverunt, peculiari nota digni sunt iuxta admissionis diem: Ioannes Farrelly, episcopus electus Clevelanden.; Graffin doctor, Societatis adversus servitutem in Gallia moderator; Hildegunda de Bourbon, Comitissa de Bardi; Vakò, Comes; De Feverau, Dynasta, Belgarum gubernii administer; Iosephus Andiloro, ex consilio aedilium Rheginensium; coetus Legatorum apud Apostolicam Sedem; Nicolaus Szècsen de Temerin, Dynasta, legatus extraordinarius atque Austrorum Hungarorumque administer cum omni potestate apud Apostolicam Sedem, Pontifici offerens opus recens editum « Aedes Venetiarum » in Urbe describens; Thun de Hohestein, Princeps, Supremi Ordinis Militaris Militensis Magister maximus; Caffarelli, Urbanus Dux eiusque familia; iuvenum studiis in Austria vacantium manus a magistris suis Romam peregre adducta; alia adolescentum Hungarorum manus; Vindobonensis magistrae ad trecentorum numerum et quinquaginta; Sodalidatis opificum Germanorum legatio; Belgarum peregrinorum manus; Coetus catholicarum mulierum tum ex Italia, tum ex Gallia; denique, in Vaticana basilica, Galli peregrini, ad triginta millia hominum numerum, quibus Pontifex summi momenti allocutionem de religionis patriaeque amore Gallice habet.

Pontificiae electiones.

In concilium Supremi Tribunalis Signaturae Apostolicae adsciscitur excmus vir Dominicus Taccone Gallucci, archiepiscopus tit. Constantien.

— Andreas Sarti, episcopus Guastallen., ad dioecesim Pistorien. et Praten. transfertur.

— Americus Bevilacqua, parochus Urbanus, episcopus Alatrinus creatur.

Varia.

Die XXVIII mens. Martii nova pinacothecae Vaticanae sedes sollemniter a Pontifice inauguratur.

— d. XVIII mens. Aprilis in Vaticana basilica Ioanna de Arc, Aurelianensis puellae nomine insignis, in Beatorum coetum refertur. Pontifex ad vesperum in Basilicam ipsam novensilem Beatam veneraturus descendit, dum Galli episcopi prope universi, atque quinquaginta millia hominum et ultra, ex Gallia praesertim, sacris concentibus Deo fidem suam profitentur.

ANNALES

Balkanica quaestio pro tempore saltem composita.

Post menses sex sollicitudinum plenos, Balkanica quaestio pro tempore saltem composita videtur, recognita tandem a Russico gubernio Bosniacae Chulmiensisque provinciae adnexione sibi ab Austriacis facta, recognito Bulgarorum regno, litterisque iuxta ceterarum gentium desideria ad Austriacos ipsos a Serbis datis, ob quas pactiones etiam de commerciis inter duos populos resumptae sunt. Id unice restat, quod Turcae petierunt, ut in futuro internationali aliquo conventu Berolinense foedus circa bellica pacta ac diribitoria exterarum nationum officia innovetur aliquantum. Quamquam de hoc internationali coetu coeundo nonnulli ancipites sunt, timentes ne quaestiones aliae, exoriente opportunitate, proponantur, quae compositiones tanto labore quaesitas, ex improviso disrumpant. Non itaque improbabile apparet, illius coetus locum alias litteras obtenturas, quae adoptatum exitum res facilius perducant.

Turcarum seditio.

Si autem orientalis Europae conditio, quod ad exteras gentes attinet, tanta cum omnium animorum refectione cessit, aliunde ecce necopinato ingravescit; in ipso dicimus Turcarum imperio, ubi civile bellum exardet, aperte a fanatica Mahumetanorum factione, favente Caesare, commotum. Arrepta enim occasione a quodam evulgato decreto, speciem aliquam religiosae libertatis sanciente, militum manus, sacerdotum, adolescentum studiis vacantium armis insurgit, qui caedem et ruinam per Constantinopolim portantes, duces aliquot rebellionem cohibere suadentes obtruncant, iustitiae administrum et publicum oratorem legibus ferendis Arslan missilibus glandibus interimunt coetusque « Iuvenum Turcarum » quum resolutionem manu militari obtinuerint, hos cogunt fuga sibi comparare salutem; denique administrorum collegio a munere abscendente atque publici coetus legibus ferendis praeside dimisso, iam in eo esse putant, ut regimen antiquum tyrannidis restituatur.

ad egregia facinora vires. Invicta rebus maximis puella multiplici certamine lacessit Anglos, et postremo eorum exercitum prope Pataium oppidum celeberrima pugna fundit ac repellit, regemque suum Corolum VII splendido triumpho ducit Rhemos regia consecratione sollemni ritu inungendum, eo quidem in templo, quo iam primus Francorum rex Clodovaeus lustralibus aquis a divo Rhemigio ablutus, Gallicae nationis fundamenta posuerat. Sic contra hostes Gallici nominis de caelo dimicatum est, sic servata divinitus patria, Arcensis virgo missionem peregerat. Ipsa humilis corde ad ovile et pauperem casam unice optavit remeare; sed iam caelo digna voti compos fieri nequit.

Etenim paulo post pugnans capitur ab hostibus Anglis aegre ferentibus se a puella devictos fuisse; et in vincula coniecta, post varias aerumnas duramque in castris inimicorum custodiam, tandem Rothomagi sex post menses quasi piacularis hostia pro redimenda Gallia damnatur igni. Splendide fortis ac pia etiam in supremo discrimine Deum rogavit ignosceret interfectoribus suis, patriam regemque incolumes servaret. Imposita in rogum et iam flammis edacibus involuta, caelesti in obtutu defixa permansit; veneranda ac dulcia Iesu et Mariae nomina morientis puellae novissima verba fuerunt. Sic inclyta virgo lauream assequuta est immortalem; sed sanctitatis eius fama et gestarum rerum memoria in ore hominum praesertim in civitate Aurelianensi vixit usque ad saecularis celebritatis honores ei nuper exhibitos, vivetque in posterum semper nova laude recens. Et sane in illam apprime cadere videatur impartita Iudith laus « in omni gente quae audierit nomen tuum magnificabitur super te Deus Israël » (*Iud.* XIII, 31). Verum nonnisi recentioribus temporibus penes Sacrorum Rituum Congregationem causa agitari coepta est de decernendis Arcensi Virgini Beatorum caelitum honoribus, atque hoc quidem contigit ex auspicato; praesenti enim tempestate qua tot tantaque mala videt lugetque catholicus orbis, qua tot christiani nominis osores patriae amorem ementiuntur supra civitatis ac religionis ruinas, placet Nobis gloriosa fortissimae Virginis exempla celebrare ut hi meminerint « agere ac pati fortia christianum esse ». Spes autem Nobis prope certa est futurum ut ipsa Ven. Dei Serva nunc beatis addendo caelicolis, impetret patriae suae de qua optime meruit robur antiquae fidei; catholicae autem Ecclesiae cuius fuit studiosissima impetret solamen ex reditu tot errantium filiorum. Quare anno post decretum editum VIII Idus Ianuarii anni MDCCCCIV probationibus iuridice sumptis riteque expensis Ven. Dei famulae Ioannae de Arc Virginis Aurelianensis puellae nuncupatae virtutes heroicum attigisse fastigium sollemni decreto sanximus. Inita est deinde actio de miraculis quae ea deprecante divinitus patrata ferebantur, omnibusque de iure absolutis, Nos per decretum in vulgus editum Idibus Decembribus anno MDCCCCVIII de tribus miraculis constare suprema auctoritate apostolica declaravimus.

Quum igitur de virtutibus ac de triplici miraculo iam esset prolatum iudicium, illud supererat discutiendum num Venerabilis Dei famula inter Beatos caelites tuto foret recensenda. Hoc praestitit dilectus filius Noster Dominicus S. R. E. Cardinalis Ferrata, causae relator, in generali conventu coram Nobis in Vaticanis Aedibus pridie Idus Ianuarii anni vertentis habito, omnesque tum Cardinales Sacris tuendis Ritibus praepositi, tum qui aderant patres consultores, unanimi consensu affirmative responderunt. Nos vero in tam gravis momenti re nostram aperire mentem abstinuimus distulimusque supremum iudicium in alium diem ut supernum antea lumen fervidissimis precibus postularemus. Quod quum impense fecissemus, tandem nono Kalendas Februarias huius anni laetissimo die per solemnia divinae Familiae Iesu, Mariae, Ioseph, Nos Eucharistico sacro rite litato adstantibus cla. me. Seraphino Cardinali Cretoni, Sacrorum Rituum Congregationis Praefecto ac dilecto filio Nostro Dominico S. R. E. Cardinali Ferrata causae relatore, necnon Venerabili Fratre Diomede Panici archiepiscopo titulari Laodicensi eiusdem Rituum Congregationis Secretario, et R. P. Alexandro Verde S. Fidei Promotore, solemniter pronunciavimus tuto procedi posse ad solemnem Ven. Dei Servae Ioannae de Arc Beatificationem. Quae quum ita sint moti etiam suffragiis votisque sacrorum antistitum universae Galliae, aliarumque regionum, Auctoritate Nostra Apostolica harum litterarum vi facultatem facimus ut Venerabilis Dei Serva Ioanna de Arc Aurelianensis puella nuncupata Beatae nomine in posterum appelletur atque imagines illius radiis decorentur. Praeterea eadem Nostra Auctoritate concedimus, ut de illa recitetur officium et missa celebretur singulis annis de communi Virginum cum orationibus propriis per nos approbatis.

Eiusmodi vero Missae celebrationem et officii recitationem fieri dumtaxat concedimus in dioecesi Aureliensi omnibus fidelibus tam secularibus quam regularibus qui horas canonicas recitare teneantur; et quod ad Missas attinet ab omnibus sacerdotibus ad templa in quibus eiusdem festum agitur confluentibus servato decreto Sacrorum Rituum Congregationis (3862 Urbis et Orbis) die IX Decembris anno MDCCCXCV dato.

Denique facultatem facimus ut sollemnia Beatificationis Venerabilis Dei Famulae Ioannae de Arc in dioecesi ac templis supradictis celebrentur ad normam decreti seu instructionis S. Rituum Congregationis, die XVI Decembris MDCCCCII, de triduo intra annum

IOCI

Nobilis quidam adolescens urbanioris ingenii admodum sero e cubitu surgere consueverat. Eam tarditatem sociis culpantibus: - « Quid? - respondit. - Duas mulieres quotidie ad me venientes et coram me litigantes auscultare cogor: Sollicitudinem et Pigritiam. Hortatur illa ad surgendum et ad res agendas tempusque bene ponendum; increpat hanc illa, atque ad diutius quiescendum et in lecto propter frigus manendum incitat ac dicit non semper laboribus vacandum. Contra Sollicitudo adversariam confutare et caussam suam argumentis roborare. Quum itaque diutius contendere inter se et disputare soleant, mihi iudicis officio utraque pars audienda est, et dum ipsis conveniat in lecto morandum. Eo fit ut serio surgam; quia finem litis exspecto ».

AENIGMATA

Accipe dimidiam mali partem (neque refert
Mite sit an crudum), lector; partique priori
Iunge novam partem, bis sumptam, dimidiato
Ex tergo (cauda detracta) oviumque boumve;
Adde semel quod bis rapidus devolvit Araxes.
Femina tum surget, pedibus subnixa quaternis,
Quam consanguinitas tibi, lector, copulat arcta;
Arctior at tum nexus erit, si femina binos
A tergo resecetque pedes, servetque priores.

FRANC. XAV. REUSS.

Ex sociis, qui huius aenigmatis interpretationem ad Commentarii moderatorem miserint intra menses duos, unus, sortitus, gratis accipiet ipsius FRANCISCI XAVERII REUSS opus, cui titulus:

FABULAE SELECTAE IOANNIS LA FONTAINE
LATINAE CONVERSAE.

Aenigmata an. XII, n. II proposita his respondent:

1) **Thus**; 2) **Nox et dies.**

Ea rite soluta miserunt:

Ios. Rainelli, *Arona.* — Petrus Tergestinus — Iac. Cordara, *Parentio.* — Alf. Martinez, *Badaiocio.* — Vinc. Starace, *Neapoli.* — Max. Wronski, *Nova Vies Narodowa.* — Guil. Schmidt, *Londino.* — Guil. Schenz, *Ratisbona.* — Lad. Dubois, *Massilia.* — Fr. Xav. Ghion, *Ostunio.* — F. Guerra, *Aletio.* — F. Arnori, *Mediolano.* — Lucius Rhaetus. — Rich. Müller, *Berolino.* — Rich. Brondel, *Brugis.* — Ios. Martins, *Philadelphia.*

Sortitus est praemium:

FRANC. XAV. GHION,

ad quem missum est opus, cui titulus:

VINCENTII LANFRANCHI
DE ORATORIBUS ROMANIS ACROASIS.

Aegyptii — CAROLI M. ROSINII comoediam vid. in pag. seq.

Brevi tamen; iuvenes enim illi Turcae Constantinopoli disiecti Salonicum petunt, ibique cum publici coetus praeside Achmet Riza et cum Mahmud Muktar pacha, Constantinopolitani exercitus imperatore, convenientes rapide atque perfecte subsidia triginta millium hominum colligunt et adversus urbem imperii caput expedito exercitu profecti, ad Sancti Stephani castra ponunt, quo populi legati omnes collegas consequuntur, sub antiquo et legitimo praeside suo congregantur, Caesarem deponendum constituunt et Constantinopolim obsidendam; quod, dum scribimus, facere aggressi sunt.

Faxit Deus ne suorum sanguine unius patriae cives ulterius manus cruentent!

●

Hora postrema.

Quum hic *Vocis Urbis* numerus praelo committitur, nuncium vulgatur Abdul-Amid Caesarem regno esse privatum, in eiusque locum Resciad-Effendi, fratrem natu maiorem, quem ipse omnino a publicis rebus iamdiu seposuerat, nomine Mahumeti V esse suffectum.

PUBLICI PER ORBEM COETUS
LEGIBUS FERENDIS

In Germania Buelovius, administratorum praeses, de reformando aerario deque relationibus cum ceteris populis fusius considerateque disseruit.

In Hispania de aere alieno cum exteris populis extinguendo oblata lex.

In Italia Casana, bellicae rei praeposito ab officio sponte recedenti Spingardi praefectus militum suffectus.

In Lusitania novum administratorum collegium constitutum, cui Telles praepositus.

In Russia nomen ad classem tuendam iterum reiectum. Quod itaque per Caesaris rescriptum constituere oportebit, audito tantum Imperii consilio.

PER ORBEM

Die xxi mens. Martii MDCCCCIX in carbonis fodinis ad Sunnisyde incendium exoritur, in quo cunicularii triginta quinque misere obeunt.

— d. xxii exterarum rerum apud Turcas administer Rifaat pacha Romam advenit.

— d. xxiii Londino nunciant Shcackleton ducem australem polum magneticum attigisse et ad centum et undecim millia passuum ab austrino cardine pervenisse.

— d. xxiv rebellium factio Buchir, sinus Persici urbe, potitur, fugatis magistratibus.

— d. xxvi Sassari moritur Henricus Costa, Sardiniae historicus praeclarus.

Iohannesburg, fodinarum eventilante machina vitiata, opifices septuaginta novem suffocati pereunt.

Massilia, Aprutiorum Dux e Sabaudica gente ad alpes Karakora explorandas proficiscitur.

— d. xxviii Romae, adstantibus sacro Purpuratorum senatu administrorumque apud Apostolicam Sedem collegio, Pontifex novam pinacothecae sedem sollemniter inaugurat.

— d. xxxi Miramar in oppidum Anglorum et Hispaniae rex conveniunt.

Die i mens. Aprilis Lutetiae Parisiorum Ioannes Aicard et Renatus Doumic in academicorum coetum cooptantur.

— d. iii Ioannis Keats poetae domus in Urbe, adstante Italorum rege, visitantibus aperitur.

— d. v in Venetiarum templo Virgini de Horto sacrum, Ioannis Bellini tabula pretiosissima, Virginem effingens cum puero Iesu, furtim asportatur.

Buelovius princeps, Germanici gubernii administer, Venetias tenet.

— d. vi per Messanae ruinas Italorum rex et regina Rooseveltio, iam Foederatarum Civitatum Americae Septemtrionalis praesidi, amice occurrunt.

— d. vii aëronavis ab Almerico de Schio, Comite, fabricata feliciter in auras assurgit.

— d. x Carolus Swinburne, Anglorum poeta nostris diebus praeclarus, Londini vita fungitur.

Cairo in urbe antiquitatis studiosorum conventus sollemniter habetur.

— d. xii Bartholomaeus Giuliani pictor Mediolani naturae concedit.

— d. xiii Alvi, Aprutinorum oppidum, praerupti montis ruina quassatur.

— d. xiv Gulielmus, Germanorum Caesar, eiusque uxor et Oscarius filius Corcyram insulam petentes, Venetias appellunt.

— d. xv Vilburgus Wright, aviator ille Americanus, machinae suae experimenta Romae prospere agit.

— d. xvii Angliae rex eiusque uxor, atque Russorum Caesaris mater Genuam privati visitant.

In qua mensura mensi fueritis, remetietur et vobis.

MATTH., VII, 2.

Ars longa, vita brevis.

SEN., *De brev. vit.*, I.

[5] **AEGYPTII** - CAROLI M. ROSINII Comoedia

Recognovit I. F.

Ble. Verum narras, Curculio? **Cur.** Oh! haesitas adhuc?
Tu nunc domum redi cito; coenam appara,
Quam poteris, lautam, et quae tantis respondeat
Hospitibus: permitte mihi reliqua. **Ble.** Ut iubes.
Vae tibi, si me nunc illudis, Curculio.
Cur. Peream, ni mox cum Aegyptiis redivero.
Ble. Vade igitur. **Cur.** Vado. **Ble.** Habebo gratias tibi,
Curculio. **Cur.** Nihil te mihi debere autumo
Huius rei causa. **Ble.** Memini officium meum.
Cur. Et ego meum. Ut belle captu' est passerculus! (1)

SCENA VI.

Blepharo, Cleonymus, Stratilax.

Ble. O fors, o fors fortuna (2), gratias tibi
Ago quam maxumas, mihi quod obieceris
Hodie hunc hominem, nunc ne me deseras, rogo;
Concilia hanc hospitalitatem tu mihi.
Aperite vos hasce fores. **Cle.** (3) Vox patris
Est: audin', Stratilax? Accurre ad ostium.
Stra. (3) Accurro. Quis fores pulsat? **Ble.** Quinam siet,
Non audis? **Stra.** Cum loqueris, audio. **Ble.** Nec aperis?

(1) *Irridens et laetus accedit.* — (2) *Solus fortunae gratulatur.* — (3) *Loquitur intro.*

Stra. Mox, mox. **Ble.** Quid ais? **Stra.** Adeo obfirmatus
[pessulus (1),
Reducere ut nequeam. **Ble.** O quantum ineptus est!
Cle. Sine me. En reclusus est illico (2). Salve, pater.
Ble. Et tu, mi gnate, salve solemni hac die.
Stra. Quam in gratiam tui omnes ieiunabimus (3).
Ble. Ne paveas, helluo: bene obsonabimus.
Stra. Non aedepol credam. **Ble.** Non credis, verbero,
Iam faxo, credas. Ad macellum abi cito,
Suillam compara. **Stra.** Unde, quaeso, comparem?
Ble. Ex lanio. **Stra.** Mirum ni dicas immo medico.
Sed qua pecunia? **Ble.** Mea pecunia. [tia (4)!
Stra. Sed non promis? **Ble.** Modo promam: quae petulan-
Stra. Sed quanti emam? **Ble.** Decem pondo. **Stra.** O mi-
[rabile
Dictu! (5) **Ble.** Sed ni taces, tibi comminuam caput (6),
Bellua. **Stra.** Iam en taceo (7). **Ble.** Ausculta dum, quae
(*Ad proximum numerum*). [iussero.

(1) *Laborem simulat in reducendo pessulum.* — (2) *Fores recludit et exit cum Stratilace.* — (3) *Ridicule et ironice.* — (4) *Irate loquitur.* — (5) *Ludens et irridens.* — (6) *Baculum erigit.* — (7) *Manus complicat audiendo.*

Sponsor: IOANNES BAPTISTA CIAMPI, iurisperitus.

ROMAE — Ex officina *Pacis*, Phil. Cuggiani.